

FELVIDÉKI MAGYAROK

JELLEN – LÉT

2021 / IV. Elektronikus folyóirat

Készítette a Szövetség a Közös Célokért a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával

Húsz év után...

Tisztelt Olvasóink, a Felvidéki Magyarok 2021/4. számának elején visszatekintünk arra, hogy 20 évvel ezelőtt milyen körülmények között kezdte el működését kiadónk, a Szövetség a Közös Célokért (SZAKC) társulás, amely – többek között – 15 éve elindította az első felvidéki magyar hírportált, a Felvidék.ma-t, illetve 10 éve jelent meg első elektronikus lapszámunk, a Felvidéki Magyarok. Húsz évvel ezelőtt a SZAKC tevékenysége még a magyarországi státustörvényből eredő feladatok teljesítésére összpontosult. 2021. november 19-én Komáromban egy jubileumi rendezvényen emlékeztünk a 20 évvel ezelőtt történetekre, és tekintettük át az előttünk álló kihívásokat. Kiosztásra kerültek az első Pogány Erzsébet-díjak is, melyekkel korábbi igazgatónk, Pogány Erzsébet életútja előtt is fejet hajtunk. A jubileum alkalmából ezúttal egy melléklettel is jelentkezőnk, annak a kiállításnak az elektronikus változatával, amelyet a komáromi Tiszti Pávilonban mutattunk be.

Fontos év előtt állunk, 2022-ben Magyarországon országgyűlési választást tartanak, Szlovákiában megméretteti magát az újonnan alakult egységes magyar párt, a Szövetség, amely MKP Platformjának vezetője, Berényi József vázolja fel az előttük álló feladatokat. Ismertetjük Orbán Viktor miniszterelnöknek a határon túli magyarokhoz írt levelét, visszatekintünk a 2004. december 5-én, az ún. „kettős állampolgárságért” tartott népszavazásra.

A szlovákiai járványhelyzet kezelésének abszurd helyzetére Öry Péter csallóközcsütörtöki polgármester mutat rá. Abszurditással persze nem csak Szlovákia, hanem Ukrajna és Brüsszel is „jeleskedett”, az előbbi három évre kitiltotta az országból ott sosem járt Forró Krisztiánt, az újonnan alakult Szövetség elnökét, az utóbbi pedig az őshonos kisebbségek jogvédelmére nem hajlandó figyelni, a meleglobbira viszont annál inkább.

A történelem lapjairól felidézünk Trianont, illetve az 1848/49-es szabadságharc budaméri ütközetét, amikor a tót atyafiak is Magyarhonért harcoltak.

Szerencsére örömteli hírekről is szólhatunk, hiszen ismét felvidéki díjazott került a Magyar Örökség-díj Aranykönyvébe, Kövesdi Károly életútját Duray Miklós méltatja.

Elektronikus folyóiratunk a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jelent meg. Olvasóinknak kellemes időtöltést, és boldog új évet kívánunk!

A szerkesztők

„A SZAKC megkerülhetetlen a Felvidéken”

A Szövetség a Közös Célokért húszéves jubileuma

A járványügyi megszorítások miatt korlátozott létszámban került sor november 19-én Komáromban a Szövetség a Közös Célokért (SZAKC) társulás húszéves jubileumi ünnepségére. A Tiszti Pavilon patinás épületében a szervezet tagjai, jelenlegi és volt munkatársai mellett többek között jelen volt Czibalmosné Molnár Éva, a Nemzetpolitikai Államtitkárság Felvidéki Főosztályának osztályvezetője, Szacsúri János Magyarország Nagykövetségének konzulja, Csóti György, a Kisebbségi Jogvédő Intézet igazgatója, Kiss Róbert, kanonok, Forró Krisztián, a Szövetség elnöke, valamint Keszegh Béla, Komárom polgármestere.

Hideghéthy Andrea, a szervezet ügyvezető igazgatója köszöntőjében elmondta, szimbolikus jelentősége van a mai napnak, mert 20 évvel ezelőtt ezen a napon jegyezte be a Szlovák Köztársaság Belügyminisztériuma a Szövetséget.

Az irodahálózat pedig, ami a kezdetekkor 17 felvidéki városban kezdte meg működését, 2002. januárjában nyitotta meg kapuit, kezdetben a Státus-törvényből fakadó kedvezmények, elsősorban a magyar igazolvány ügyintézése céljából. „A SZAKC tevékenysége azóta számos feladattal bővült, amit a roll-up kiállításunk sorozatával igyekeztünk bemutatni” – hívta fel a figyelmet a Tiszti Pavilonban megtekinthető kiállításra.

Köszöntőjét követően **Czimbalmosné Molnár Éva** tolmácsolta **Potápi Árpád János** nemzetpolitikai államtitkár ünnepi gondolatait. Mint mondta, a SZAKC az elmúlt két évtizedben az Illyés Gyulai értelemben vett „szellemi összetartó erő” jelképévé vált, ami konkrét tettekben nyilvánult meg. „Ez olyan segítségnyújtást is eredményezett, mely a bölcsőtől kíséri a fiatalokat, a felvidéki magyarságot.” Rámutatott, a 2010 óta

tartó nemzetpolitikai sikertörténet közös munka eredménye. „Ha sikerekről beszélünk, akkor a Felvidéken a SZAKC megkerülhetetlen” – jegyezte meg. Mint mondta, a kezdetektől olyan szervezete a felvidéki magyarságnak, amelyre minden körülmények között lehetett számítani. „Ezért

Hideghéthy Andrea

Czimbalmosné Molnár Éva

is tekintünk Magyarország Kormánya részéről évek óta megbízható szövetségesként, nemzeti jelentőségű partnerként az Önök szervezetére” – jelentette ki. A társulás tevékenységei közül kiemelte, hogy a lelki támogatástól a mozgáskorlátozottak társadalmi beilleszkedésének segítségéig széles körben nyilvánul, de – mint hangsúlyozta – vegyük észre, hogy az összetartozást sikerült nagyobb közösségben is éreztetni.

„A magyar igazolványokkal kapcsolatos tájékoztatás és segítségnyújtás sokakat segített abban, hogy az anyaországhoz tartozásnak kézzel fogható jelképét megkapják, hiszen a magyar igazolvány az állampolgárság megadása előtt egyik legfontosabb eredményünk volt, és a Felvidéken a mai napig jelentősége van” – mutatott rá. A társulás által működtetett Felvidék.ma portálról szólva kihangsúlyozta, fontos információs bázisa a fentebb említett szellemi összetartó erőnek.

A szervezetet alapító öt országos szervezet – a Magyar Közösség Pártja, a Csemadok, a Szlovákiai Magyar Pedagógus Szövetség, a Szlovákiai Magyar Cserkészszövetség, a Szlovákiai Magyar Szülők Szövetsége – képviselői a társulás fontos társadalmi szerepvállalása mellett kihangsúlyozták, a sokszor ellenséges környezetben, az anyagi nehézségek ellenére is húsz éve töretlenül fejlődik a szervezet.

Forró Krisztián, az MKP, jelenleg a Szövetség elnöke köszöntőjében arra mutatott rá, hogy a SZAKC alakulásakor rendkívül nemes küldetést választott: a határokon átívelő nemzetegyesítés nehéz, viszontagságos, ám felemelő feladattá, ráadásul egy ellenséges környezetben.

Forró Krisztián

Bárdos Gyula, a Csemadok elnöke a művelődési intézet ötvenezres tagsága nevében köszöntötte a jubiláló szervezetet. Mint mondta, a két társulás együttműködése a kezdetektől rendkívül szoros, hisz a SZAKC irodahálózata több városban is egy helyen, egy irodában működik a Csemadokkal.

Fekete Irén, az SZMPSZ elnöke arra mutatott rá, hogy a két szervezet tevékenysége legfőképpen az oktatás terén kapcsolódik össze, kiegészítve egymást.

Csémi Szilárd, az SZMCSSZ ügyvezető elnöke elmondta, a mai napig aktívan vesznek részt a közös munkában. A kezdeményezők – Pogány Erzsébet és Duray Miklós – jövőbelátását dicsérte, hogy az alapításnál nem feledkeztek el a fiatalságról, „általunk őket is a szervezet egyik alapkövévé tették” – fogalmazott.

Mézes Rudolf, az SZMSZSZ elnöke, egyben a SZAKC 2001-es megalapításától tíz éven át a társulás elnöke, visszaemlékezésében felidézte azt a pontosan húsz évvel ezelőtti napot, amelyen bejegyezték a szervezetet. A SZAKC küldetésében rejlő erőt egy mondattal jellemezte: „együtt vagyunk erősek”.

Duray Miklós, a SZAKC második elnöke kilenc évig volt a szervezet élén, az MKP képviselőjében. A szervezők egy rövidfilm bejátszásával idézték fel a SZAKC tízéves jubileumi ünnepségét, amelyben az akkori elnök értékelte a hálózat tevékenységeit, szerepvállalását, feladatait.

Duray Miklós

Gubík László, a SZAKC jelenlegi elnöke elődei munkáját megköszönve úgy fogalmazott, „megálmodták, felnevelték, szilárd alapokat biztosítottak neki”. Mint mondta, az ő feladata, hogy ezekre az alapokra építve a jelenlegi húsz évet megsokszorozza. „Nemzetstratégia, szövetségben való gondolkodás és szolgálat” – e három szó köré építette fel a társulás jövőképét.

Gubík László

Az ünnepi esemény zárásaként a szervezet néhai igazgatóját, Pogány Erzsébetet idézték meg egy pillanatra. Szintén a SZAKC tízéves jubileumi közgyűlésén készített felvételen a társulás egyik legsikeresebb feladatáról, a Felvidék.ma portálról Pogány Erzsébet úgy fogalmazott, azoknak az embereknek adnak teret, akik kiszorulnak más médiumokból. „Vállaltan polgári – keresztény – konzervatív értékeket vallunk, és a közösségépítésre összpontosítunk” – húzta alá.

A SZAKC jubileumi ünnepségén végül Gubík László elnök és Hideghéthy Andrea igazgató egy-egy elismerő oklevél átadásával köszönték meg két munkatársuk, a kezdetektől a szövetségben dolgozó **Oriskó Norbert**nek és **Losonszky Margit**nak eddigi munkájukat. Az est hátralévő részében adták át a nemrégiben alapított, a SZAKC néhai igazgatójának emléket állító Pogány Erzsébet-díjat.

Szalai Erika, Felvidék.ma, 2021.11.20., fotók: Hideghéthy Adrian

Első alkalommal adták át a Pogány Erzsébet-díjat

A Szövetség a Közös Célokért (SZAKC) társulás november 19-én tartotta megalakulásának húszéves jubileumi ünnepségét a komáromi Tiszti pavilonban, melyen a SZAKC néhai igazgatójának emlékére, életpályája iránti tiszteletből alapított Pogány Erzsébet-díj átadására is sor került. Az első alkalommal megrendezésre kerülő díjátadón két, a felvidéki magyar közösségért, a közösségépítésben és szervezésben példamutató tevékenységet folytató személyt tüntettek ki. A Pogány Erzsébet-díj első évfolyamának posztumusz díjazottja Tóth Klára, míg díjazottja Gál Piroska lett.

A Pogány Erzsébet-díj héttagú kuratóriuma idén első alkalommal döntött a díj odaítéléséről. A kuratórium jelenlegi tagjai: Fekete Irén elnök, Hideghéthy Andrea titkár, továbbá Pogány Tibor, Csémi Szilárd, Mézes Rudolf, Bárdos Gyula és Ladányi Lajos. A díjátadó ünnepélyes rendezvénye Kulin Ödön hegedűművész előadásában Johann Sebastian Bach: D-moll Toccatájával kezdődött, majd az est műsorvezetője, Bíró Éva köszöntötte a résztvevőket. Az ünnepségen jelen volt a díj névadójának özvegye, Pogány Tibor és lányuk Németh Pogány Eszter. A díjátadón egyperces néma csönddel adóztak a névadó emléke előtt. Fekete Irén, a kuratórium elnöke számolt be a Pogány Erzsébetnek, a Szövetség a Közös Célokért néhai igazgatójának emléket állító Pogány Erzsébet-díj alapításáról. „Mindenkinek van egy Erzsébate, nekünk is van egy Erzsébetünk” – fogalmazott.

„A következetesség, a tudatosság és a felvidéki magyarság sorsa iránt való elkötelezettség jellemezte személyiségét. Soha nem állt az első sorba, azt átengedte másoknak, és élete végéig az maradt, aminek tartotta magát: háttérember” – hangsúlyozta. A róla elnevezett díjat ezentúl évente adományozzák annak, aki ezt a megtiszteltetést „a közösségépítésben és szervezésben példamutató tevékenységével” magának kivívta – fogalmazott Fekete Irén. Mint mondta, a díj elnyerésének szigorú feltételei vannak. „Olyan személyiségeket lehet javasolni a díjra, akik legalább tíz éve részt vesznek a civil életben, akik a közösségépítésben és szervezésben példamutató tevékenységet folytatnak, és a felvidéki magyarság sorsát szívéükön viselik” – jegyezte meg. „A felvidéki magyarságot sokan emlegetik kishitűnek és beletörődöttnek. Olykor van is rá okunk, de egy ilyen jelölés esetében, amikor egy-egy díj, vagy elismerés méltó hordozóját keressük, tudatosíthatjuk, hogy temérdek értékes, tevékeny, elkötelezett háttérember dolgozik a saját szakterületén” – hívta fel a figyelmet Fekete Irén.

A kuratórium végül nehéz, de egyértelmű döntéssel választott a beérkezett javaslatok közül. „Első ízben osztunk díjat a névadó emlékére, és feltett szándékunk az eseménynek hagyományvá alakítása. Itt engedjék meg, hogy köszönetünket fejezzük ki – Gubik László, Losonszky Margit és Hideghéthy Andrea személyében – a Szövetség a Közös Célokért Igazgatótanácsának, azért, hogy a szívéükön viselik Erzsébet munkásságát” – köszönte meg a díj alapításáért kifejtett munkát Fekete Irén. Ezt követően Molnár Xénia, a Komáromi Jókai Színház színművésze Petőfi Sándor Az apostol című költeményéből adott elő részletet, majd a kuratórium elnöke bejelentette, az első Pogány Erzsébet-díjat posztumusz ítéli oda Tóth Klárának.

Tóth Klára posztumusz elismerése

A Pogány Erzsébet-díj első évfolyamának posztumusz díjasa Tóth Klára, a zoboraljai magyarság kulturális-közösségi életének egyik fáradhatatlan tagja lett, akit a sors 2020. májusában, 50. életévében ragadott el tragikus hirtelenséggel szerettei köréből. Ladányi Lajos, a Zoboraljai Kht.

igazgatója méltatásában kiemelte, Tóth Klára élete során értéket teremtett, elhivatottsága példamutató. „A világ legnagyobb igazságtalanságai között tartom számon, hogy Klári – mert mindenki így nevezte – nem veheti át a díjat, mert nincs közöttünk. Másrészt viszont nagy tisztesség, hogy ilyen rendkívüli személyiséget méltathatok, akinek munkája nyomán számtalan

Tóth Klára életútját Ladányi Lajos méltatta

maradandó érték született, nemcsak szűkebb pátriájában, hanem az egész Felvidéken” – kezdte méltatását. Főbb szolgálatait említve elmondta, Tóth Klára a Nyitra és Vidéke Célalap ügyvivője, a Csemadok Nyitrai Területi Választmányának alelnöke, a Magyar Közösség Pártja nyitrai járási titkára, va-

lamint a Nagycétényi Önkormányzat képviselője volt. A fentiek mellett számos civil szervezet önkéntes segítőjeként mindent elkövetett annak érdekében, hogy a központ területén működő szervezetek egymást kiegészítve végezzék munkájukat.

Számos programot szervezett kisgyermekes családoknak, fontos volt számára, hogy a gyerekek halljanak magyar szót, magyar népzenet. Nagyon sokszor ő maga szervezett előadásokat, táborokat, és bármikor leült kézműveskedni is a gyerekekkel – emlékeztetett Ladányi Lajos. „Tóth Klára a térség magyarságának mindenese volt, ha kellett, fényképezett, cikket írt, mosogatott, kávéfőzött, beszédet mondott, szervezett, pályázatot írt és számolt el, sőt idegenvezetőként is helytállt”. Önkormányzati képviselőként szíven viselte szülőfaluja, Nagycétény sorsát. Többször kezdeményezte a helyi önkormányzatban az önálló magyar óvoda létrehozását. Igyekezett a Nagycétényi Manócska Óvoda létrejötte szolgált elégtételt, amelynek megnyitását sajnos már nem élhette meg. „Mindig a szóránymagyarország érdekeiért küzdött, minden erejével óvta Zoboralján a magyar szót, a magyar kultúrát, és még ha sokszor nagy akadályokat kellett is leküzdenie, rendíthetetlenül lépett tovább” –emelte ki Ladá-

A díjat Tóth Klára fia vette át

nyi Lajos méltatásában. A díjat Gubík László, a SZAKC elnöke, Fekete Irén, a kuratórium elnöke és Pogány Tibor, a díj névadójának özvegye adta át Tóth Klára fiának.

A posztumusz díj átadásának meghatározó pillanatai után Fekete Irén bejelentette: a Pogány Erzsébet-díj első évfolyamának díjazottja Gál Piroska.

Gál Piroska díjazott

Az 1940-ben, Rimasimonyban született Gál Piroska jelenleg a rimaszombati Wass Albert Nyugdíjasklub elnöke – a nyugdíjasok körének vezetését a legendás Tamás Ilonka nénitől vette át. Auxt Ferenc, a Szövetség – MKP platformjának rimaszombati járási elnöke méltatásában úgy fogalmazott, Gál Piroska rendkívül elkötelezett a kultúra és a magyarság ügyei iránt.

Auxt Ferenc méltatja Gál Piroskát

„Ha bármely társadalmi vagy közösségi szervezetnek háttérmunkásra van szüksége, mindig Gál Piroska neve hangzik el először. Megbízható, pontos, precíz munkát végez, önzetlenül és önfeláldozóan. Minden nemes, értékteremtő tevékenységbe aktívan bekapcsolódik, szerény és halk szavú” – jellemezte a díjazottat, hozzátéve, közel 40 éve áll töretlen kitartással a magyarság szolgálatában.

„Rimasimonyi gyermekkorában összetartó falu volt, édesapja magyar szellemben nevelte őt és öccsét. 1947-ben megkapták a fehérlapot, s Miskolc mellé akarták őket kitelepíteni. De a szerencsétlenségben szerencse érte a családot, amikor az apukája balesetet szenvedett, kórházba került, s a főorvos nem engedte elvinni. Így maradtak Simonyiban” – számolt be. Gál Piroska iskoláit szülőfalujában kezdte, később Feleden, majd Rimaszombatban tanult. Külön engedéllyel tudott csak leérettségizni 1959-ben, ugyanis szülei nem kívánták beállni a szövetkezetbe – emiatt meghurcolták, két évig nem engedték elhelyezkedni sem. Aztán a darnyai, majd a guszonai szövetkezetben, s 1975-től 1996-ig, nyugdíjazásáig a szabadkai állami gazdaságban dolgozott, mint könyvelő.

Auxt Ferenc méltatásában elmondta, Gál Piroska 1961-től aktív és segítő tagja a Csemadoknak. „2007-től öregcserkészként is tevékenykedik, ma az öregcserkészek pénztárát is vezeti. S büszkén veszi fel a cserkésznyakkendőt a koszorúzásokra” – jegyezte meg. 2018-ban az MKP-ban, megalakulásának 20. évfordulója alkalmából Hűségdíjat vehetett át Dunaszerdahelyen.

„A nyugdíjasok körét Tamás Ilonka nénitől vette át. A rimaszombati Wass Albert Nyugdíjasklub keddenként a Magyar Közösségi Házban tartja összejöveteleit. Öt éve éppen a Szövetség a Közös Célokért társulás segítségével hivatalosan is bejegyezték, így a pályázatokba is bekapcsolódik” – hívta fel a figyelmet.

Gál Piroska a Tompa Mihály Központtal, a fiatalokkal is megtalálja az együttműködés lehetőségét, tette hozzá. „A

mai díjátadással tanúi lehetünk, hogy egy olyan személyiség nyerte el a háttéremberek munkáját elismerő díjat, aki nélkül kevesebb információhoz jutnának a rimaszombati polgárok” – hangsúlyozta Auxt Ferenc, aki megemlítette Piroska szerepét a magyar iskolába íratások során. „Házról házra járva hirdeti, tartsunk össze, gyermekeinket magyar iskolába írassuk, vegyünk részt a kulturális eseményeken magyarságunk megtartása érdekében” – nyomatékosította. A díjat Gál Piroska személyesen vette át a SZAKC elnökétől, a kuratórium elnökétől, valamint a díj névadójának özvegyétől.

Gál Piroska átveszi a díjat

Az ünnepélyes díjátadót a Kicsi Hang verséneklő együttes zárta Reményik Sándor és Radnóti Miklós megzenésített verseit Lantos Borbély Katalin és Menyhárt József adták elő.

A díjról: A Szövetség a Közös Célokért Közgyűlése határozatban erősítette meg, hogy a Pogány Erzsébet-díjat a társulás minden évben november 19-én vagy az azt követő első pénteki napon ünnepélyesen átadja. Olyan személynek, aki legalább tíz éve részt vesz a civil életben, aki a közösségépítésben és szervezésben példamutató, fáradhatatlan tevékenységet folytat vagy folytatott, és munkássága a Felvidékhez kapcsolódik. A Pogány Erzsébet emlékére alapított díj emléklakettjét Kutak Adrienn keramikusművész készítette. A díj jelmondatának, az Erzsébetre oly jellemző „Együtt a közösségünkért” kifejezést választották, hiszen Pogány Erzsébet mindig a közösség érdekében emelte fel szavát és meggyőződéssel, másokat lelkesítve vallotta, hogy a közösségért végzett kemény és kitartó munka meghozza a gyümölcsét. Biztatott írásra, szervezésre, a jövő alakítására. Ötletei, javaslatai még ma is hatással vannak a társulás mindennapi munkájára. A Pogány Erzsébet-díj szimbolizálja és elismeri azt a személyt, illetve személyeket, akik önzetlenül, szorgalmas munkával gazdagítják, építik a felvidéki magyar közösséget.

Szalai Erika, Felvidék.ma, 2021.11.19., fotók: Hideghéty Adrian

Gál Piroska a háttérből segíti a rimaszombati magyarságot

Gál Piroska 1940. október 5-én született Rimasimonyiban. Földműves családban nevelkedett. Élete során többször melléjük szegődött a szerencse, könyvelőként dolgozott, de elkötelezett a kultúra és a magyarság ügyei iránt. A SZAKC rimaszombati irodájában találkozunk, ahol gyakran megfordul pályázati és rendezvényszervezési ügyekben. Most épp a Csemadok-tagsági bélyegeket árulja a városban, s így ejti útba a Daxner utcai épületet, ahol klubja, a Wass Albert Nyugdíjasklub is ülészik hetente. Mindenbe szeret aktívan bekapcsolódni, szerény, halk szavú. Nem keveredik vitába senkivel, de határozottan kiáll a véleménye mellett. 2021-ben ő kapta a Pogány Erzsébet-díjat.

Mit mondana el a szülőfalujáról?

Simonyi eléggé összetartó falu volt. Az emberek összejártak, nem úgy, mint most, amikor szét húznak a népek. Régen még úgy volt, hogy esténként átjöttek, fontak, szőttek. Állatokat tartottak. Nekünk is volt lovunk, disznónk, csirke meg liba, kacsá is.

Hogy emlékszik vissza a gyerekkorára?

Nekünk nagyon szép volt. Két közeli barátnőm volt, az egyik sajnos már meghalt, de a másikkal

még most is tartom a kapcsolatot. Felhívom, vagy Simonyiban meglátogatom. 1947-ben, mivel apukám földműves volt és nagy magyarnak tartotta magát, minket ki akartak tenni.

Akkor megélték a kitelepítés borzalmait?

Majdnem. Már meg is volt a papír, Magyarországra, Miskolc mellé kellett volna mennünk. De szerencsétlenségben történt a szerencse. Ősszel a kukoricát hordta haza apukám az ökrös szekérral, s ahogy felült a bakra, lecsúszott róla és a kerék keresztülment a combján, így kórházba került. Ezek a hajcsárok fel akarták tenni a mentőre, s úgy elvinni, de a főorvos nem engedte. Így maradtunk Simonyiban. Hál' Istennek apukám nagy sokára, de meggyógyult.

Az iskoláit hol végezte?

Öt osztályt Simonyiban jártam. Az első osztályt szlovák iskolában kellett kezdeni, mert akkor csak az nyílt. Zsolna vidékéről jött a tanítónő. Nedobovának hívták, fiatal volt, nagyon félve jött, hogy a magyarok mit szólnak majd hozzá. De nem kellett aggódnia, mert Simonyiban nem volt olyan nagy gyűlölet, hogy bántották volna. A hatodik osztályt Rimaszombatban a polgáriban folytattam, volt itt egy távoli rokonunk, náluk laktam, mert Feledre rossz volt a közlekedés. Volt úgy, hogy traktor húzta a pótkocsit, s azon jártak az utasok. Hetedik-nyolcadikra visszakerültem Feledbe, akkor már jobb volt a közlekedés. Az osztályfőnököm azt akarta, hogy menjek pedagógiára vagy Fülekre a gimnáziumba, de 1955-ben nyílt Rimaszombatban a kereskedelmi, ahová szerencsére felvettek.

Szerencsésen be tudta fejezni a középiskolát?

Már a harmadik osztály végén a Simonyi Helyi Nemzeti Bizottságtól küldözték a levelet, hogy engedjenek el, mivel apukám nem akar beállni a szövetkezetbe. Több levelet is küldtek, be is hívták a szüleimet. Bementünk az igazgatóhoz megbeszélésre, aki azt ajánlotta, írjuk, hogy mivel nem tavasszal van a mezőgazdasági munkák befejezése, hanem ősszel-télen, engedjék meg, hogy leérettségizzek. Így sikerült az iskolát befejezni, de két évig nem engedtek elhelyezkedni.

Hogyan és hol kapott a későbbiekben munkát?

1962-ben kaptam állást Darnyán a helyi szövetkezetben mint könyvelő. Ott voltam kilenc évig, amikor egyesítették a három szövetkezetet: a simonyit, serkeit és a darnyait, s megváltoztak a körülmények. Viszont a járason is tudták, hogy jól dolgozom. Egyszer a főellenőrrel találkoztam, aki elvitt Guszonára, s úgy mutatott be a szövetkezet elnökének, mint az új könyvelőjüket. Nagyot néztem, hiszen meg sem kérdeztek, 1973 január végétől két évig ott dolgoztam, mint főkönyvelő. Majd 1975-ben a guszonai szövetkezet egyesült a szabadkai állami gazdasággal, s hozzájuk kerültem. Megkedveltek, lakást adtak 1982-ben, 1989-ben még példás dolgozó kitüntetést is kaptam a mezőgazdasági minisztériumtól. Ennél a cégnél annak megszűnéséig, 1996-ig dolgoztam, innen nyugdíjaztak.

Végül a munkának köszönhetően került Rimaszombatba?

Sokat kellett utaznom. 1973-ben megszületett a lányom, az édesanyám besegített, így dolgozhattam. A rimaszombati lakás megszerzésére szívesen emlékszem, azóta is ott lakom. Ez is olyan hirtelen jött, szóhoz sem tudtam jutni. A születésnapomat ünnepeltük, amikor a feletteseim bejelentették, hogy csak a kérvényt kell megírnom, s megkapom a lakást. Nagy becsületem volt a munkahelyemen is.

Hová vezethető vissza az elköteleződése a magyar ügyek iránt?

A magyarságomat az apukámtól tanultam. A Szabad Európát hallgatta, sajnos nem érte meg, mert 1978-ban meghalt, de mindig azt mondta, hogy ez a rendszer meg fog változni, az nem lehet, hogy a kommunista párt hatalmon maradjon. Az MKP-hoz való kapcsolódásom akkor kezdődött, amikor a lányom Komlós Zsolt irodájában dolgozott. A választóbizottságokba kerestek embereket, engem is beválasztottak, s Mezőtelkes városrészbe helyeztek, azóta is, minden választás alkalmával a választóbizottságban vagyok.

És a Csemadok-tagsága hol kezdődött?

Az még otthon Simonyiban 1961-ben. Elég jó csapat volt, színdarabokat tanultunk, előadtunk. Akkor Varga Lajos bácsi, Molnár Pelle Beáta nagyapja vezette a Csemadokot, aztán Bőd Viktor bácsi, aki nagyon aktív volt, még Brünnebe is elvitt bennünket. Eleinte még csak tag voltam, aztán később pénztáros lettem. 1982-ben igazoltam át Rimaszombatba, a tagsági könyvemet Mács Zoli bácsi írta alá.

Hogyan emlékszik vissza a Csemadok-tizedesi megbízatására?

Egy évzáró gyűlésen Danis Tamás tanító bácsi is ott volt, s szólt nekem, hogy elvállalnám-e a Csemadok tagsági díjainak beszédét. Akkor még nem sok tag volt a Nyugat lakótelepen, s a városban többen is szedték. Azóta elhunytak, s mára az egész város rám maradt, úgyhogy most 290 személynek árurom a tagsági bélyeget, kivéve az Akasztó-hegyet.

Emellett más aktivitást is kifejt, mert a szórólapokat is kihordja, minden rendezvényen ott van.

Igen, a meghívókat is kiviszem, alkalmanként 120 szórólapot. S amikor választások vannak, akkor az MKP szórólapjait is kihordom. Minden alkalommal a lányommal házról házra járunk, mint aktivisták. A magyar rendezvényeken majd 40 éve mindig ott vagyok.

A cserkészlet mikor jött az aktivitásaihoz? Gyakran látni a rendezvényeken cserkész nyakkendőben is.

Öregcserkész 2007-ben lettem. A nyugdíjasklubba jártam Tamás Ilonka néni idejében, s ide járt Ujj István is, ő volt az öregcserkészelnök, s szervezett. Akkor Tamás Anikó volt a pénztárnok, s mikor ő meghalt, akkor az öregcserkészek pénztárának a vezetését is rám bízták. Úgyhogy nem tudok a pénztől szabadulni.

Említette a klubot. Mikortól és hogyan zajlik itt a magyar nyugdíjasok klubélete?

Amikor ezt az épület, s benne a Magyar Közösségi Ház elkészült, akkor itt megalakult a magyar nyugdíjas kör 2002-ben. Tamás Ilonka néni vezette, aztán pár évig Habodás Éva Mária, de ő megbetegedett, s Ilonka néni rám ruházta a klub vezetését. Pár éve éppen a Szövetség a Közös Célokért társulás segítségével hivatalosan is bejegyezték a kört, Wass Albert Nyugdíjasklub lettünk, s pályázatokat adunk be. Segítenek az MKP-ban és a Tompa Mihály Központban is. Sikerteljes kapcsolatot teremteni Tiszaújvárossal, aztán később Parasznyával is. Utóbbiak sajnos már szétestek, de felvettük a kapcsolatot a salgótarjániakkal is. Minden héten keddi napon szoktunk összejárni kettőtől négyig. Felolvasom az eseménynaptárt, beszélgetünk, megünnepeljük a születés- és névnaposokat.

A református templomot is mindig felkeresi, presbiterként is tevékenykedett.

Hat évig voltam presbiter. Édesapám is presbiter és egyházi is volt. Én is mindig eljártam becsületesen a gyűlésekre, pár éve még csereismeretségre is szert tettünk németországi gyülekezeti tagokkal, még ma is tartjuk a kapcsolatot. Én leírom magyarul, a lelkészi hivatalban meg lefordítják németre. Karácsonykor csomagot küldünk egymásnak. Presbiterekként sokat dolgoztunk a Csillagház felépítését követő takarításon, köszönetként kaptunk egy emlékplakettet.

A szabadidejében mivel foglalkozik, mi a hobbija?

Valamikor a kézimunkázás volt. De mindig több a munkám, rosszabb, mint mikor munkába jártam, mert akkor hazamentem, s délután volt időm. Most már mindenre több idő kell, ezért ritkán érek rá kézimunkázni. Viszont nagyon szeretek sütni, gyakran készítek túrós lepényt.

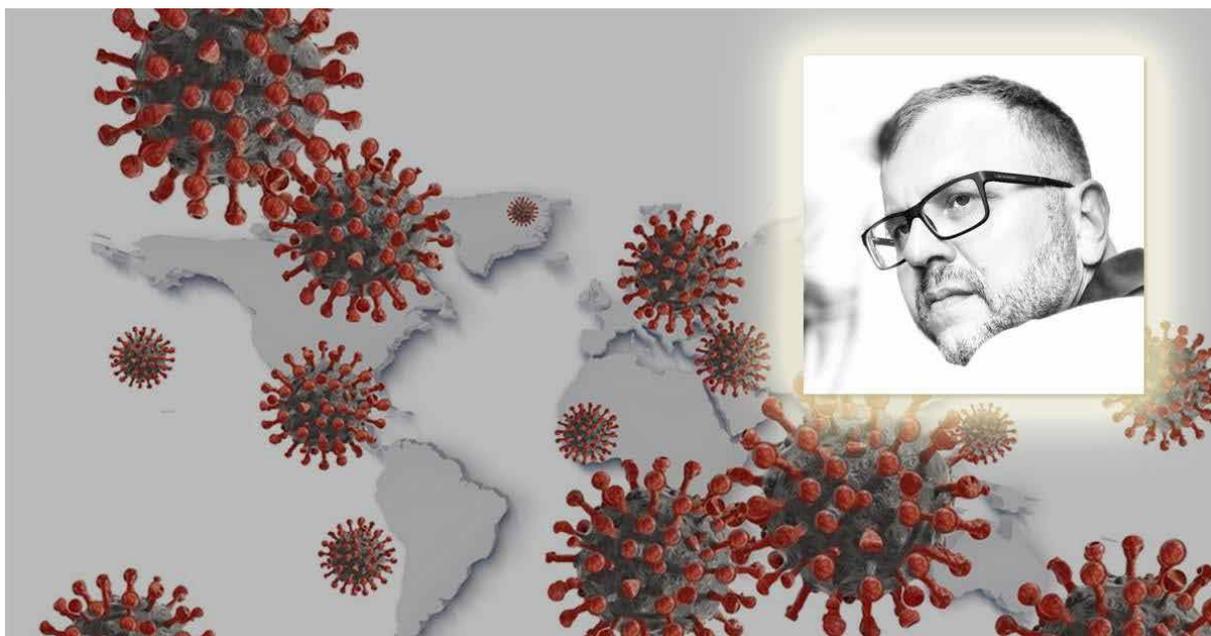
Hogyan fogadta a hírt, hogy egy ilyen elismerésben részesül?

Amikor Auxt Ferenc elmondta, szóhoz sem tudtam jutni, s csak azt kérdeztem, hogy miért pont engem? Annyit válaszolt, mert megérdemled. Vegyes érzések vannak bennem, mert ilyen díjátadáson még nem voltam. 2018-ban az MKP-ban, a megalakulásának 20. évfordulója alkalmából Hűségdíjat vehettem át Dunaszerdahelyen, s most itt lehetek Komáromban. Nagyon jó érzés az embernek, amikor a munkáját elismerik.

S ha jobban bele kellene gondolni, az aktivitásait miért tartja fontosnak?

A magyarságért. Sajnos ma már nagyon sok magyar nem is tartja magát magyarnak, de én azokat nem tudom megérteni. Ezek a dolgok dühítenek. Én a lányomat sem adtam szlovák iskolába, s mind a három unokám magyar iskolát végzett. Aki tud, az tud magyarul is. Nem azt mondom, hogy ne tanulja meg a szlovák nyelvet, de a magyar irodalom és a történelem nagyon fontos a magyarnak, mert abból kell kibontakozni, s ezt csak a magyar iskolában kapja meg az ember. Amikor választások előtt házról házra járok, akkor rávilágítok, hogy tartsunk össze, hiszen magyarok vagyunk.

Pósa Homoly Erzsó/Felvidék.ma, 2021.11.20.

Tilalomfák

Óry Péter jegyzete

Töprengve figyelem, mit tesz velünk a két éve tartó vilá járvány. Országos méretben a társadalom kettéoszlott, a sokan még mindig nem hisznek a vakcinák védőhatásában, abban, hogy megfertőződés esetén könnyebb lefolyású lesz a betegségünk, s talán megússzuk.

Valami nagyon elromlott a világban, de kisközösségeinkben is. A reménytelenül hosszabbodó járványidő pedig haragot, agresszivitást ébreszt bennünk. A világfalu beköltözött a lakásunkba, okos eszközeinken keresztül a zsebeinkbe, egy perc csendet, nyugalmat sem akar adni nekünk, folyamatosan lázít. Mi, emberek meg lázadunk; nézzük a képsorokat, a tömegeket, a minden és mindenki ellen tüntetőket, s kérdezzük, mi miért nem állunk ki, hogy végre valaki már adja vissza a megszokott, régi életünket, nyugalunkat, hogy azt csinálhassuk, amit akarunk, magunkkal törődhessünk, mert hogy jövünk mi ahhoz, hogy folyton másokra is tekintettel legyünk, akkor hová lett a nagy szabadságunk... Közben a bajaink, a problémáink is szaporodnak.

Nekünk, a falvak, kisebb-nagyobb városok vezetőinek is két éve tartó plusz feladatokat adott a koronavírus-járvány. Karanténidőben is dolgoznunk kell; tömegrendezvények sorát (általános tesztelés, tömeges oltás) megszervezni – sok megelőlegezett költséggel –, miközben a közösségi szórakoztató rendezvények, melyek oldhatnák a sok zárlat, bezártság és elmagányosodás okozta feszültséget az emberekben, tilosak.

Még a vasárnapi – már régóta nem is annyira tömeges – szentmisék, istentiszteletek közös imái, éneklései sem oldhatják a feszültséget bennünk, pedig de jó is lenne! Faluhelyen tisztábban át-

látjuk, hogy a járványnál is inkább rombolja közösségeinket a közösség megélésének hiánya. Minden rendezvény, minden szokásos összejövetel, különösen jeles napjaink együttes ünneplésének elmaradása fokozza a gyülemelő feszültséget, amely időről időre még a korábban szelíd és békés polgártársainkból is kitör. Mert ki kell törnie. És mert az ünnepvárásokat, a reményekkel és szívekben növekvő szeretettel töltött napokat is elfertőzi a járvány, az értelmetlen dühkitörések, torzsalkodások, viták-veszekedések is megszorodnak, egymás ellen fordítanak embereket, szétszaggatják lassan a közösségeinket.

Közösséget építeni, fenntartani és egyben tartani online, világhálón nem lehet. Helyi tévéken, hangosbeszélőkön, faliújságokon keresztül sem. Van, amit csak megélni lehet, s csak akkor működik, ha megélhetjük. Az adventi gyertyagyújtásokat, a betlehemezést, a karácsonyi vásárokat, az idősek csoportos köszöntését, önkéntes munkát végző szervezetek tagjainak köszönetet mondó megvendéglését leginkább ezért találtuk ki.

Elvégre: emberi melegséget, közelséget, egy kis figyelmet érezni és éreztetni legalább olyan fontos lételeme az embernek, mint a fizikai lét fenntartásának szükségleteivel bírni. Világjárvány idején különösen fontos lenne a lelkek építése, hiszen nincs is talán település az országban, ahol ne okozott volna emberi veszteséget. Az együttérző szeretetünknek is hangot, formát kellene adni. S annyi mindennek még, hogy ne atomizálódjanak tovább a helyi közösségeink.

Tilalomfák között ez lehetetlen küldetésnek tűnik. De talán a régiek tudása, feledésbe merülni készülő népszokásaink némelyike karácsonyeste segíthetne oldani elszigeteltségünket. Hogy ne a vírusról szóljon az ünnepünk.

Öry Péter/Felvidék.ma, 2021.12.07.

(Megj: A szerző Csallóközcsütörtök polgármestere)

Berényi József: „El kell gondolkodni egy platformok nélküli Szövetségen”

Amennyiben a hosszas előkészítést nem számítjuk, akkor is immáron több mint két hónapja, hogy – az alkotók szándékai szerint legalábbis – új korszak kezdődött a felvidéki magyar érdekképviselet életében, amelyet végül Szövetség névre kereszteltek el. Név, logó, országos elnökség van, politikai brand, üzenet és ami a lényeg: a „test”, azaz a helyi szervezetek hiányoznak. Ez tükröződik is a politikai formáció népszerűségi mutatóiban, melyek jelenleg alulmaradnak a várakozásokon. Erről, s a Szövetségen belüli törésvonalokról, a jövőépítés lehetséges útjairól beszélt kendőzetlenül a Felvidék.ma portálnak Berényi József, a Szövetség MKP-platformjának elnöke.

Október másodika, Somorja: az országos kongresszuson megalakult a Szövetség. Elvileg történelmi dátumként kellene ünnepelnünk, mégis, a közösségi médiában olvasható visszajelzések alapján mintha nem így csapódott volna le ez a közvéleményben. Mi történt?

A Szövetség létrehozásával a törvény értelmében és a választók szemében megszüntettünk két politikai brand-et: az egyiket úgy hívták, hogy MKP, a másik pedig a Híd. Az MKP-nak volt körülbelül 3,5 és 4% közötti támogatottsága, a Hídnak 1,5–2%. Az Összefogást nem tudom brand-nek nevezni, mert túl rövid ideig működött ahhoz, hogy annak lehessen tekinteni. De tegyük fel,

az Összefogásnak is lehetett úgy 0,5–1% közötti támogatottsága a fúzió pillanatában, ami persze inkább megérzés, mint tény. Csakhogy nem találtuk ki, hogy mi is az a Szövetség. Egyelőre még nem tudtuk megfogalmazni rendesen, hogy mi is a „Szövetség-brand” – azon túl, hogy „egység”. Azonban látjuk jól, hogy ez nem elég. Az, hogy egység, egyszerűen nem elég.

Azért ennél több is elhangzik, rendszeresek a sajtótájékoztatók, közlemények...

Az a koncepció, hogy naponta tartunk két sajtótájékoztatót meg kiadunk három sajtóhírt, amelyekben epés megjegyzésekkel ütjük-vágjuk a kormányt, nem hozta meg az eredményt, a támogatottságot. Ennek oka egyszerűen az, hogy nem ezt várja el tőlünk az itt élő magyarság, hogy mi legyünk a Smer vagy a Hlas magyar hangja.

Véleményem szerint a választók azt várják el tőlünk – teljes joggal –, hogy megalapozott szakpolitikai véleményeket fogalmazzunk meg azokon a területeken, amelyek a leginkább érintik a őket. Természetesen ezt szükség szerint a kormánnyal szemben is meg kell tenni szakmai érvekkel alátámasztva, korrekt hangvétellel. Ma a választóinkat és régióinkat elsősorban az egészségügy, de ezen kívül a mezőgazdaság, az élelmiszeripar, az oktatásügy, idegenforgalom, közlekedésügy, és egyáltalán nem utolsósorban a nemzeti közösségünket érintő ügyek érdeklik. Talán a kórházleépítést leszámítva, amit Forró Krisztián, a Szövetség elnöke jól koordinált és a regionális politikusainkkal jól kommunikált, ma szerintem nincs téma, amivel a választópolgárok legalább néhány régióban azonosítani tudnák a Szövetséget.

Kívülről nézve úgy tűnik, van egy egységes magyar párt, amiben mindenki sütögeti a maga szalonnáját, s néhány kérdésben közösen kiállnak sajtónyilatkozatokat tenni. Ugyanakkor a tartalmi mélység, a szakpolitikai témák, amelyeket Ön is említett, sok esetben hiányoznak – márpedig ezek azok, amelyeket tematizálni lehetne, amivel meg lehetne szólítani a magyar közösséget. Jól értem tehát, hogy ezt hiányolja a Szövetségben leginkább, s ebben látja a stagnálás egyik fő okát?

Igen, abszolút jól. Ez így van.

Mi lenne akkor a megoldás? Hogy lesz három és fél százalékból minimum öt?

Mint mondtam, a mi választóinkat és régióinkat érintő területeken kell megoldásokat javasolni. Nekünk kell tematizálni és nem mások témái után szaladni. Nekünk kell javaslatokkal előállnunk, s ezekhez megszerezni a társadalmi támogatást, akár aláírásgyűjtésekkel, akár regionális vagy szakmai találkozók megszervezésével, vagy nagygyűlés összehívásával, mindezt természetesen a járványhelyzet függvényében. Ahogy már mondtam, a Szövetség eddig a legmegalapozottabban a kórház leépítések témájában és a közmédia nemzetiségi sugárzásának kérdésében járt el. Annak köszönhetően, hogy a párt mediális megjelenítését nem az MKP-platform irányítja, pl. a megyei eredményeink szövetségi szinten csaknem láthatatlanok maradnak, pedig ezek már nem az MKP sikerei, hanem közösek.

Platformelnökként és országos elnökségi tagként ebben Önnek is felelőssége van. Mit tud tenni ennek érdekében?

Legfőképpen azt, hogy szorgalmazom. A mediális túlpörgés helyett véleményem szerint hatékony szakpolitikára van szükség. Ki kell mondani, a Szövetség eddigi mediális megjelenítésénél figyelmen kívül lett hagyva egy fontos nézőpont. A Szövetség mai vezető politikusai közül senki sem érkezett a közös pártba politikai vagy éppen közéleti előélet nélkül. Mindegyikünk megszólalásakor a választóink képzeletében ma még sokkal inkább megjelennek az előéleteink politikai-közéleti logói, mint a Szövetségé. Mellesleg érzésem szerint épp Forró Krisztián, a Szövetség elnöke ez alól a leginkább kivétel, mivel az ő személye nem jelent meg jelentős mértékben az elmúlt 10 év MKP–Híd konfliktusaiban, ezért is volt kézenfekvő annak idején, hogy neki kell lennie az egységpárt elnökének. Azt se felejtjük el, hogy az Összefogás is az MKP-ból nőtt ki, azzal, hogy ma már a Hidat elhagyókat is tömöríti. Magyarán az előző évek konfliktusainak ők is részesei voltak. De visszatérve a mediális megjelenésekhez, ezeket sokkal nagyobb körültekintéssel, mértéktartással és alázattal kell a jövőben kezelni. Az, hogy ebben a kérdésben az MKP arányait tekintve háttérbe szorult, természetesen a mi hibánk is, amit kezelni kell.

Mi a helyzet a Szövetség helyi, járási és megyei szervezeteinek a megalakítása körül?

Igen, a másik probléma, amit meg kell említeni, s ami szintén hozzájárul ahhoz, hogy ott tartunk, ahol, az a szervezetépítés hiánya. Ennek persze van egy komoly objektív oka, a járványhelyzet, hiszen a személyes találkozók nem valósulhattak meg. De bizonyos szempontból ez a platformok közti nézetkülönbségeknek is köszönhető.

Konkrétan?

Immár másfél hónapja javasoltuk, hogy mivel országos tanácsot nem tudunk összehívni a működési szabályzat elfogadásához, ami mentén létrejöhetnek a helyi szervezetek és a járási, megyei szervezetek, ezért legalább fogadjunk el olyan irányelvet vagy szabályzati kivonatokat átmenetileg, akár az országos elnökség szintjén, ami alapján létrejöhetnek az említett szervezeteink. Sajnos ez a javaslatunk nem ment át.

Miért nem ment át a javaslat?

Az ellenvélemény az volt, hogy nem lehet „kivonatot” a működési szabályzatból elfogadni, hanem az egészet kell elfogadni egyszerre. Én ezt időhúzásnak tartom, és ez rendkívüli módon elbizonytalanítja elsősorban az MKP-platform helyi szervezeteit, mert már régen szerették volna létrehozni a helyi és járási szervezeteket.

A másik két platformnak e területen való összezárását lehet úgy értelmezni, hogy az MKP alulról építkező stratégiáját akarják gyengíteni? Vagy mi az oka, hogy nem fogadták el?

Teljesen érthető, hogy az Összefogás, viszonylag új csoportosulásként még keresi az embereit helyi és regionális szinten, a Híd pedig igyekszik megtartani a lehető legtöbbet a volt tagjaikból. De az időhúzás miatt tőlünk is mennek el tagok és támogatók.

Ez a helyzet viszont így a három platform közül egyiknek sem ideális...

Ez igazán a Szövetségnek nem jó. Az időnyerés lehet, hogy valakiknek jó, de a Szövetségnek nem jó. Nem jó, hogy megvan a fej, az országos elnökség, de nincs meg a test – a helyi, járási, megyei szervezetek.

Hogy lesz akkor sikeres a 2022. évi megyei és önkormányzati választás?

Minél előbb le kell zárni ezt a történetet a működési szabályzattal és létre kell hozni a Szövetség helyi, járási és megyei szervezeteit, különben elbukjuk az előttünk álló helyi és megyei választásokat.

Ha az első megmérettetés, a helyhatósági, a megyei választások rosszul sülnének el, komoly kérdőjelek merülhetnek fel a parlamentit illetően is...

Ez pontosan így van, a helyi és a megyei választások jó kiindulópontot jelentenek a parlamenti választásokra, de ha az nem sikerülne, akkor nagyon nehéz helyzetbe kerül a Szövetség.

A platformok ügyes-bajos dolgai mellett foglalkoztatják a közvéleményt most az úgynevezett „top témák”, mint például a migráció, a klasszikus európai értékek hanyatlása, a genderlobbi megállíthatatlannak tűnő nyomulása. Szóba kerülnek ezek a Szövetség legfelsőbb szintjén?

Igen, ezen kérdésekben elég intenzív a vita, és valóban vannak olyan témák, amelyekben nagyon távol állunk egymástól – és itt elsősorban az MKP-ról és a Híd-ról van szó. Ezek közé tartoznak az európai ügyek, Magyarország, s különösen a Fidesz-kormány megítélése, de ilyen a gender-téma, vagy az azonos neműek házasságának kérdése is. Az MKP-platform természetesen a klasszikus konzervatív álláspontot képviseli, míg mások mást. Ebben nagyon nehéz valamilyen kompromisszumot találni, mert itt a vélemények kizárják egymást. Vagy A-t mondunk, vagy B-t, vagy egy semmitmondó valamit...

A hitelességhez, meg a Szövetség arculatának kialakításához az volna a legfontosabb, hogy legyen A vagy B. A határozott véleményt értékelik a választók már most is. A semleges álláspont kommunikálásával rendszeresen találkozunk a sajtótájékoztatókon és a közleményekben, s azt is látjuk, milyen a közönség ezek iránti érdeklődése...

Ha abból indulunk ki, hogy milyen volt az egyes pártok népszerűségi mutatója a fúzió pillanatában (amint korábban is említettem), akkor elég világos, hogy a többség mit szeretne hal-

SZÖVETSÉG

MAGYAROK. NEMZETISÉGEK. RÉGIÓK.

lani. De ezekben a kérdésekben személy szerint számomra eléggé abszurd, hogy sikeres helyi és megyei megmérettetések után, valamint ismerve a parlamenti választásokon összegyűjtött párt- és preferenciaszavazatokat, órákon keresztül kell gyözködnünk a kollégákat, akik hasonló eredményeket nem tudtak felmutatni, hogy mit szeretne a felvidéki magyar választópolgárok többsége ezekben a kérdésekben hallani. Ez a Szövetség létrejöttének sok pozitívuma mellett egy komoly negatívuma. És akkor most nagyon diplomatikusan fogalmaztam... Azt azonban feltétlenül hozzá kell tennem, hogy a korábban felsorolt témákon kívül a belpolitikai kérdésekben azért többnyire nézetazonosság van.

Hogyan lehet ezt az egészet feloldani, hogy hatékonyabb, és a választók körében sikeresebb legyen az egységes magyar párt?

Tudatosítva, hogy a platformok megléte az egyik alaptézise volt a Szövetség létrejöttének, ma azt látom, hogy a pártszervezési kérdésekben a platformérdekek abszolutizálása zajlik. Ezért el kell gondolkodni a platform nélküli Szövetségen is! Ez egy demokratikus működésű párt lehetne, amelyben a vélemény többség dönt a vitás kérdésekben. Ebbe az irányba mozdult el 1998 után nagyon gyorsan a Magyar Koalíció Pártja, amikor megszüntette a platformjait. kkor senki sem akarta a járási elnöki tisztségeket platformarányok szerint szétosztani. Abban az időben én a régi nagy Galántai járásban úgy lettem járási elnök 31 évesen, hogy a legkisebb platform jelöltjeként a járási közgyűlés titkos szavazással demokratikus versenyben a központi vezetőség minden beavatkozása nélkül megválasztott. Tehát egyáltalán nem automatikus, hogy a nagy platform(ok) mindent visz(nek). Ma azt látom, hogy a platformok lemerevítik és nagyon nehézé teszik a működést.

Szerintem hosszú távon kivitelezhetetlen, hogy egyszerre építsünk platformokat és Szövetséget is. Ez nem fog sikerülni. Az erős, markáns platformokból összerakott Szövetség úgy fog kinézni, mint amikor egy hajót mondjuk autó-, vonat- és repülőalkatrészekből raknak össze. Igaz, hogy menni fog a vízen, de folyamatosan meg fog hibásodni és csúnya lesz. Ismétlem, el kell tehát gondolkodni azon is, hogy nem lenne-e hatékonyabb a platformok nélküli Szövetség. Ez persze nyitottságot igényelne mindenki részéről, azaz nem azt nézni, hogy ki mit veszít, hanem mit nyer egy egységes politikai képvisellel. Amikor nemcsak mondjuk, hogy szövetségben vagyunk, hanem ezt az egységet tényleg ideológiailag is képviselni tudjuk. Ez volna a leghatékonyabb...

Hideghéthy Andrea/Felvidék.ma, 2021.12.20.

Nem léphet be Ukrajna területére Forró Krisztián

Ukrajnában tiltólistára került Forró Krisztián, a Szövetség elnöke. Erről ma vett tudomást az Ungvárra készülő pártelnök. Mint a közösségi oldalán olvasható: „Ma Ungvárra készültem, örültem, hogy megismerhetem a várost, kíváncsi voltam, hogy élnek kárpátaljai testvéreink. Sohasem jártam előtte Ukrajnában. Hideg zuhanyként ért a hír a határon, hogy nem engednek be az országba, mivel 2023 októberéig tiltólistán vagyok. Minden indoklás nélkül!”

Végezetül feltette a költői kérdést: komolyan gondolja ez az ország, hogy az Európai Unióba igyekszik?

(Fotó: Forró Krisztián, Facebook)

Sikerült elérnünk a Szövetség elnökét, akitől szeretettük volna megtudni, miért nem engedték be Ukrajnába.

Forró Krisztián elmondása szerint értetlenül áll a helyzet előtt.

„Soha nem jártam korábban Ukrajnában, nincs ellenem eljárás, szóval egyszerűen nem tudom, miért nem engedtek át a határon” – nyilatkozta a Felvidék.ma-nak. Mint mondta, a határátkelőhelyen sem tudtak számára felvilágosítást adni, így visszafordult. Arra a kérdésünkre, hogy mit tesz a következőkben, elmondta, keresik a lehetőségeket és legfőképpen magyarázatot vár, hiszen jelenleg nem tudni, mi lehet a kitiltásának az oka. Hangsúlyozta, a határon semmi egyebet nem tudtak neki mondani, csupán azt, hogy nem léphet be az országba. Azt, hogy mi ennek az oka, nem tudták közölni, ahogy azt sem, hogy mióta és miért éppen 2023 októberéig érvényes a kitiltása.

Forró Krisztián Ungvárra szeretett volna utazni, ahol többek között találkozott volna a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség tagjaival is. Forró megjegyezte, mindenképpen jelezni fogják a történetet a szlovák külügyminisztériumnak, és reméli, megtudhatja, hogyan fordulhat elő ilyesmi 2021-ben egy szlovák állampolgárral az Európai Unióba igyekvő Ukrajnában. Még egyszer hangsúlyozta, nem követett el semmit, és nem volt tudomása arról, hogy nem léphet be Ukrajna területére. „Biztosítást kötöttem, minden, Ukrajna által megszabott követelménynek megfelelttem” – mondta, hozzátéve, hogy ennek ellenére fegyveres határőrök fordították vissza az ukrán határról.

SzE/Felvidék.ma, 2021.11.03

Szerk. megj.: Forró Krisztián tavaly az fb-közösségi oldalon megjelent videóüzenetben kívánt sok sikert a KMKSZ-nek, azaz a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetségnek az ukrajnai választáson. Hihetetlennek tűnik, de minden bizonnyal e jókívánsága miatt vívta ki az ukrán hatalom rosszallását.

Velem (VN) – Új Trianon lehet a következménye, ha nem születik igenlő döntés a december 5-ei népszavazáson a kettős magyar állampolgárság megadásáról, helyesebben visszaadásáról – hangzott el szombaton Nováckfalván, ahol felvidéki magyarok, a szlovákiai Párkány és Érsekújvár térségében működő CSEMAKOK szervezeteinek vezetői, magyarok lakta községek polgármesterei találkoztak.

Duray Miklós beszél a Velem településen rendezett tanácskozáson, Gyimesi József és Básthly Tamás Fidesz képviselők között. (Részlet a Vas Népe újság 2004. november 23-i tudósításából, fotó: mti)

2004. december 5-e árnyékában

Magyarországon tizenhét évvel ezelőtt, 2004. december 5-én tartották a határon túli magyarok kettős állampolgárságáról szóló népszavazást. Magyarország 2010-ben megoldotta ezt a kérdést, a szlovákiai ellentörvény azonban ma is hatályos, így kibontásra váró gordiuszi csomó a felvidéki magyarság számára.

A népszavazást a Magyarok Világszövetsége (MVSZ) kezdeményezésére tartották, olyan nehéz időben, amikor Magyarország miniszterelnökét Gyurcsány Ferencnek hívták. A nemzetpolitika holtvágányra került a 2002-es országgyűlési választások után. Korábban teljesen más volt a helyzet, 2001-ben megszületett a státustörvény, megjelentek a magyar nemzeti hovatartozást szimbolizáló Magyar Igazolványok – ez persze még Orbán Viktor első kormányzása idején történt.

2002-ben Szlovákiában is voltak választások, itt viszont a kormánykoalíció része maradt a Magyar Koalíció Pártja (MKP). Az egységes felvidéki magyar párt nemzetpolitikájában Duray Miklós próbált eredményeket elérni, többször került szembe Bugár Béla pártelnökkel. Így volt ez már 2002-ben is, amikor Duray felszólt Orbán Viktor mellett a polgári erők budapesti választási nagygyűlésén, s Bugár elhatárolódott ettől. És így volt a 2004-es népszavazás kiírását követően is, amikor Duray számára egyértelmű volt, hogy az „igen”, azaz a kettős állampolgárságot támogató szavazatokért kell kampányolnia. Csakhogy a Bugár Béla vezette elnökség úgy

látta jónak, ha ebből kimarad, azaz nemcsak Duray, hanem az egész MKP. Jómagam 2004-ben a Szabad Újság közéleti hetilap szerkesztőjeként kérdeztem meg a pártelnököt, aki az esetleges kampányra vonatkozóan tömören ezt válaszolta: „Az MKP nem kíván részt venni a népszavazás kampányában” (megjelent a hetilap címoldalán, 2004. november 10-én). Bugár Béla ezt még két nappal az MKP Országos Kongresszusának galántai ülése előtt mondta. A kongresszus előtt beszéltem erről egy derék küldöttel, aki szólt, hogy ő felveti ezt a témát az általános vitában. Így is lett, a közgyűlés pedig felülírta a párt elnökségének korábbi álláspontját.

Az MKP kongresszusának határozata szerint természetes, hogy egy ország polgárai állampolgárságot kaphassanak egy másik országban, és a párt tagjai szabadon véleményt nyilváníthassanak a népszavazással kapcsolatban. Nos, ezt a derék küldöttet Hrubík Bélának hívják (legtöbben bizonyára a Csemadok korábbi elnökeként ismerik). A kampány egyik színfoltja volt, amikor Velem településen (Vas megye) a Csemadok több szervezetének képviselője magyarországi polgármesterekkel együtt kampányolt az igen-szavazatokért. Ezt tette Duray Miklós is, aki két nappal a népszavazás előtt a televízió nyilvánossága előtt is vitát vállalt – az erdélyi Tőkés László és a vajdasági Ágoston Andrással együtt – a hivatalban lévő magyarországi miniszterelnökkel, aki a határon túli magyarok magyarországi állampolgársága ellen foglalt állást. A felvidéki politikus emlékeztette Gyurcsány Ferencet a trianoni békediktátum, majd a második világháború utáni helyzetre. „1920-ban azért nem váltak magyar állampolgárrá az elcsatolt területeken lévők, mert a szülőföldjükön akartak maradni. (...) A Kárpát-medencei magyarok a szülőföldjükhöz ragaszkodnak” – mondta Duray Miklós.

A népszavazáson igennel szavazott 1,52 millió állampolgár (51,57%), nemmel 1,43 millióan (48,43%). A népszavazás eredménytelenül zárult, az egyik szavazat sem érte el az érvényességhez szükséges arányt. „Arra kérjük a határon túli magyarokat, hogy ne vessenek ki a szívükből. Arra kérjük őket, hogy ne távolítsák el lélekben magukat tőlünk. Ez egy nagyon fontos mérkőzés volt, de még messze a küzdelem vége. A küzdelem akkor ér véget, ha megalkotjuk a kettős állampolgárságról szóló törvényt, olyan tartalommal, amelyik megfelel a határon túl élő magyaroknak” – hangsúlyozta Orbán Viktor a népszavazást követő sajtótájékoztatóján.

Erre Magyarországon hat évet kellett várni. Az Orbán Viktor által említett törvényt 2010-ben fogadta el Magyarország Országgyűlése, miután a Fidesz-KDNP győzött a választásokon. Szlovákiában ugyanakkor a végnapjait élő Fico-kormányának még egy durva rúgásra futotta az idejéből, a parlamentben módosították az állampolgársági törvényt.

Azóta négy választást tartottak az országban, de Szlovákiának ez a szégyenfoltja azóta is, immár 11 éve hatályos! Ne felejtsük: Tamás Ilonka 103 évesen szlovákiai állampolgárságától megfosztva hunyt el, Dolník Erzsébet 80 évesen! Sajnos, többen is vannak, és megérdemlik, hogy tisztelettel emlékezzünk rájuk! Ahogy az igazságot is.

Oriskó Norbert/Felvidék.ma, 2021.12.05.

A Szövetség MKP Platformjának elnöke a magyarországi választásokról

Berényi József, a Szövetség MKP Platformjának elnöke 2021. december 4-én videóüzenetben méltatta a magyar kormány nemzetpolitikai lépéseit, és rámutatott, hogy a felvidéki magyar közösség szempontjából nem indokolt a kormányváltás igénye.

A platformelnök leszögezte, az igaz ugyan, hogy a felvidéki magyarok sorsát meghatározó kérdésekről elsősorban a szlovák parlamentben, illetve a megyei képviselőtestületekben és önkormányzatokban döntenek, de ez nem jelenti azt, hogy ne lenne számunkra fontos, mi folyik Magyarországon vagy mi történik Brüsszelben. Berényi József szerint természetes, hogy a Felvidéken is meg-

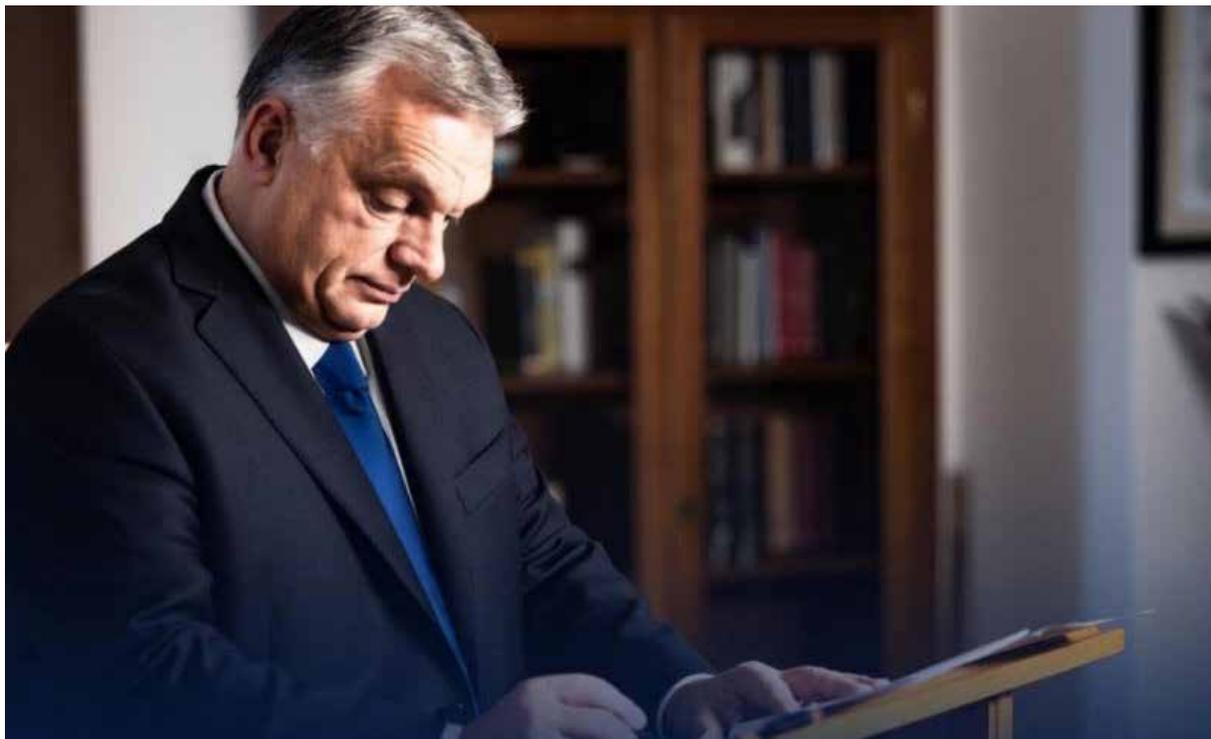
fogalmazódnak különféle vélemények arról, közösségünk miként viszonyuljon a küszöbön álló magyarországi választásokhoz. Rámutatott, hogy a felvidéki magyar közösség szempontjából nem indokolt a kormányváltás igénye.

Kiemelte, az itt élő magyarok és a helyi önkormányzatok szempontjából egyáltalán nem mindegy, melyik politikai oldal kormányoz Magyarországon, hiszen a Budapestről érkező támogatások nagyon sokaknak segítenek. Említette a református és katolikus templomok felújítására folyósított támogatásokat, az óvodák felújítására érkezett összegeket, nem megfeledkezve arról, hogy ehhez hasonló támogatások a szlovák kormány részéről rendre elmaradnak.

A legnagyobb kulturális és társadalmi szervezeteink működési költségeit vállalja át a magyar kormány! Berényi példaként említette a martosi Esterházy Akadémiát, a Pozsonyi Magyar Szakkollégiumot és a Gombaszögi Nyári Tábort is, amelyek szintén a magyar kormánynak köszönhetően képesek működni. Az infrastrukturális fejlesztések közül az Ipoly-hidakat említette.

Orbán Viktor 2015-ben meghirdetett migrációs politikája "maximális mértékben indokolt volt" - jelentette ki a platformelnök, utalva a fehérorosz-lengyel határon történetekre. A demográfiai válságot nem migrációval kell megoldani - tette hozzá, hanem családtámogatási politikával. Ebben a FIDESZ-KDNP élen jár Európában. Magyarország számunkra nem csak gazdasági szempontból fontos partner, Magyarország a nemzeti, keresztény, konzervatív értékek egyik utolsó európai bástyája - fogalmazott. Az értékrendek küzdelmének ránk nézve negatív hatásai is vannak, az asszimilációval sújtott nemzeti közösségek ügyét ugyanis lesöprik Európában az asztalról.

Forrás: mkp.sk, videó: fb.watch/9JyIbCL7JX/

Orbán Viktor levélben kéri a határon túli magyarokat a jövő évi választáson való részvételre

Orbán Viktor miniszterelnök levélben fordul a határon túli magyarokhoz, arra kérve őket, hogy jövő tavasszal is adják le szavazatukat az országgyűlési választáson – közölte a Miniszterelnöki Kabinetiroda parlamenti államtitkára vasárnap a Facebookon.

Dömötör Csaba bejegyzését azzal kezdte, hogy 2004. december 5-e nehezen felejtendő traumát jelentett a magyar nemzetpolitikában. „A kettős állampolgárság bevezetésével lezártuk a népszavazás tragikus emlékét. Az elmúlt években több mint 1,1 millió külhoni nemzettársunk élt a lehetőséggel, és kapta meg a kettős állampolgárságot” – írta. A kormány képviselője aláhúzta, a „külhoni magyar közösségek most már részt vehetnek a jövőnk alapjaiban meghatározó döntések meghozatalában, így az országgyűlési választások alkalmával is kifejezhetik véleményüket”. „A miniszterelnök most levélben fordul határon túli nemzettársainkhoz” – közölte Dömötör Csaba, hozzátéve, a kormányfő arra kéri őket, hogy „jövő tavasszal is legyenek részesei a közös döntésnek, és adják le szavazatukat az országgyűlési választáson”. Az államtitkár kiemelte, a miniszterelnök levelében felhívja a figyelmet arra, hogy a szavazáson való részvételhez regisztráció szükséges. A kormányfő azt is hangsúlyozza, hogy „egy veszélyekkel teli korba léptünk, melyben csak az a nemzet lesz sikeres, amelyik képes az összefogásra” – közölte Dömötör Csaba, akinek tájékoztatása szerint a miniszterelnök levelét a következő hetekben kézbesítik. „Mi is tudjuk, és azok is, akik megkapják majd: összetartozunk” – zárta bejegyzését az államtitkár.

MTI/Felvidék.ma, 2021.12.05.

Tobzódik örömében a meleglobbi az EU Bíróságának döntése miatt, holott még nem eszik oly „melegen” a kását...

December 14-én robbant a hír a ballib sajtóban, miszerint mostantól „az azonos nemű szülőket és gyermekeiket családként kell elismerni az egész EU-ban” (euronews), avagy „nagyon fontos ítélet született a szivárványcsaládoknak”.

Kezdjük azzal, amivel sosem lehet betelni: a szivárvány az egyik legősibb keresztyén jelkép, Mózes első könyvében azt követően teszi az emberrel kötött örök szövetsége jelképévé Isten, hogy előtte lemosta a Föld színéről az elkorcsosult, istentelenné vált nemzedéket. Nem tud nem eszembe jutni az Omega örökbecsűje: „Mire vársz, új Babylon épül//Gyere le, Isten, ideje már// Félek, ha késel, Babylon áll.

A folytatásban pedig: a meleglobbi örömteli lihegése egyelőre addig tart, amíg végig nem olvassa végre valaki az egész ítéletet és annak indokolását. Aki az Európai Unió hivatalos nyelveinek bármelyikéből nagyjából 500 szót magabiztosan képes használni, annak számára az alábbi történet bontakozik ki.

1. Adott egy igazi „álomcsalád”, amit gyerek csak elképzelt: egyes számú anyuka, aki bolgár, kettes számú anyuka, aki gibraltári-brit. A gyerkőc így aztán Spanyolhonban látja meg a napvilágot, azonban az említett fejlett nyugati államok egyikének állampolgárságát sem kaphatta meg. Egyedül a bolgárt. 1:0 a vadkelet javára.

2. Mivel Bulgária még normális országnak számít, ott nem engedélyezett az azonos neműek házassága, így érthető módon az ottani maradi hatóságok nem tudtak mit kezdeni ezzel a haladár kétanyás dologgal. 2:0 a vadkelet javára.

3. A probléma ezzel azonban az, hogy így nem állítottak ki anyakönyvi kivonatot és egyéb szükséges dokumentumokat a gyermek (és itt ezen van mindvégig a hangsúly, nem a két nyomorult „szülő”) számára, amivel viszont őt éri súlyos joghátrány, anélkül, hogy tehetne róla. Aligha kell különösebben magyarázni éppen itt, hogy mit jelent az állampolgárság hiánya...

4. Mivel a családjog és az azt érintő viták középpontjában mindig és kizárólag a gyermek érdeke áll és az az elsődleges, az EU Bírósága nem is hozhatott más döntést, mint amit kimondott: „a kiskorú állampolgársága szerinti tagállam anélkül köteles a kiskorú számára személyazonosító igazolványt vagy útlevelet kiállítani, hogy megkövetelné, hogy a saját nemzeti hatóságai előzetesen születési anyakönyvi kivonatot állítsanak ki. A tagállam szintén köteles elismerni a fogadó tagállamtól származó azon dokumentumot, amely lehetővé teszi az említett gyermek számára, hogy e két személy mindegyikével gyakorolja az Európai Unió területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogát”.

Magyarán: mivel a gyermek (aki tehát itt többszörösen is áldozat) érdeke egyértelmű, éspedig az, hogy a dokumentumokhoz hozzájutva lehetővé váljék számára az őt megillető jogok gyakorlása, más döntés e konkrét ügyben aligha születhetett volna. Nem az volt ugyanis a kérdés, hogy a spanyol jog normális-e, mert elismeri az azonos neműeket szülőként (és különösen nem az, hogy a többi tagállam kötelezhető-e az aberráltság jogerőre emelésére). Nem, a spanyol jog – hasonlóan más „fejlett” nyugati állam jogrendjéhez – minden, csak nem normális, amikor a legalapvetőbb természeti törvényekkel megy szembe.

Ha történetesen két, forgalomból kivont atomtengeralattjáró van bejegyezve egy gyermek szülőjeként, akkor is megilleti őt az anyakönyvi kivonat, a személyi igazolvány és az útlevél. Megilletné még a normális család, az egészséges környezetben való felcseperedés joga is – de ettől már megfosztotta őt az a bizonyos haladó, fejlett nyugat-európai „jog”.

Elég nyomós ok számunkra, elmaradott keletiek számára az ellene való védekezés...

Szűcs Dániel -2021.12.15.

Trianon-konferencia Hídvégardón

Hídvégardón november 13-án és 14-én Országos Tudományos Trianon Konferenciát tartottak, melynek második napján tudtam részt venni. Az ott hallottakról számolok be távirati stílusban, hogy Tisztelt Olvasóimnak legyen némi elképzelése, milyen gazdag program várta az érdeklődőket.

Vasárnap a rendezvény a Trianoni emlékmű megkoszorúzásával kezdődött, melyen a Péderi Vegyeskar lépett föl. Beszédet **Dr. Szakács Lajos** ny. alezredes mondott.

Tirpák László polgármester a rendezvény folyamán elmondta, a település mindennapi életét is befolyásolta a trianoni határmegvonás, hiszen egyből határ menti település lettek annak minden hátrányával. Hol másutt, ha nem itt kell egy ilyen konferenciát szervezni? – tette föl a költői kérdést. A Magyar Miniszterelnökség támogatásával sikerült ezt a színes és sokrétűen gazdag rendezvényt megvalósítaniuk.

Dr. Móga János (ELTE-TTK) az aknaszlatinai sóbányákról tartott előadást, melyek a Kárpát-medence legrégebbi sóbányavidékei. Döbbenetes, ahogyan a táj rohamosan átalakul. A föld elnyeli a múlt emlékeit. Egykori épületek, mint a templom helyén, ma tavak állnak. A régi magyar temető egy sírköve maradt csak meg. 2008-ban még létezett egy földalatti sókáporna, ma 300 m-es vízoszlop fedi. A fényképfelvételek önmagukért beszéltek. Az ukrán-román határon fekvő

település lakosságának negyede magyar, akiknek azért van jövőképük, mert magyar iskolát építettek.

Prof. Dr. Hevesi Attila (Miskolci Egyetem) Hunfalvy János (1820-1888) – egy évvel elcsúszott – születésének 200. évfordulójáról emlékezett meg és ismertette életpályáját. Miskolci tanulmányai alatt tanult meg magyarul (1830-38). Nyolc hónapot töltött Eperjesen börtönben ítélet nélkül, a szabadságharc után. Vele kapcsolatosan az előadó azt emelte ki, hogy a magyar tudományos földrajz megalapítója és művelője. Alapvető munkája A Magyar Birodalom természeti viszonyainak leírása I-III. (Pest, 1863-65) a neten is megtalálható.

Papp István (Debreceni Egyetem) a trianoni határmeghúzással sújtott területek történeti

összehasonlító vizsgálatát térinformatikai módszerekkel végezte. Nagyjából a trianoni határsávot 36 km-es szélességben vette figyelembe. Az 1910-es vasút- és úthálózatot hasonlította össze a mai helyzettel. Kiderült, az egyes csomópontok száz év alatt távolabbra kerültek egymástól. A trianoni határ hátrányos helyzetet teremtett az ott élők számára ezen a területen is.

Dr. Fodor Gyula (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola) a kárpátaljai magyarság helyzetéről számolt be Trianon idején és napjainkban négy népszámlálás adatainak felhasználásával. A terület hányatott sorsát jelzi, hogy mind a négy más országban valósult meg (1910: magyar, 1921: csehszlovák, 1989: szovjet, 2001: ukrán). A magyar zsidókat arra kényszerítették, hogy zsidónak vallják magukat, a magyar görög katolikusokat ruszinnak minősítették. A területi egységeket úgy rendezték át, hogy ma már egy magyar többségű járás sincs (azelőtt a Beregszásziban voltak többségben a magyarok). Ma egy 151.000 lelket számláló közösségről van szó, mely a hetedik legnépesebb.

A megkoszorúzott emlékmű

2015-ben 1200-1300 személy távozott Kárpátaljáról, ami nagy érvágás. Veszélyt jelent a fogyó magyarság számára, hogy a Magyarországon tanuló diákok nem jönnek vissza. A másik negatívum, a férfiak 70%-a külföldön dolgozik, ami a családok szétesésével jár. Kárpátalján a számos riasztó jelenség ellenére, ez a közösség élni akar és az anyaország segítségével megmarad.

Ha Kárpátaljának nem volt semmilyen történelmi hagyománya, azt Trianon után kreálták, ezzel szemben a Bánságnak igen. Sokáig önálló közigazgatási egységet alkotott. Ennek a területnek a sorsáról **Dr. Kókai Sándor** (Nylregyházi Egyetem) számolt be. Trianonban egy kis darabkája Magyarországon maradt, nagyobbik részén Szerbia és Románia osztozott. Az előbbinek egy harmada jutott. A terület tarka etnikai és vallási viszonyokat tükrözött. Két nagy csoport dominált (román és szerb), mely mellett 12 más is szerepelt. Vallási szempontból a római katolikus és az ortodox dominált.

Trianon idején francia idegenlégiósok választották szét egymástól a román és szerb felet, nehogy háborús konfliktusba keveredjenek egymással. Ennek a területnek volt a legsűrűbb vasútvonala. Ezt a trianoni határ 17-szer vágta át. A határ még e két ország szempontjából sem tekinthető igazságosnak. A második világháború után drasztikus változások következtek be az etnikai viszonyokban. A magyar falvak elnéptelenedtek.

Prof. Dr. Kovács Zoltán (Szegedi Tudományegyetem) a határ menti térségek központ-hálózatának múltbeli és jelenkori kihívásait vette sorra. Trianon előtt az országnak 12 regionális központja létezett, az országcsönkítés után négy maradt (Pécs, Szeged, Győr, Debrecen). A korábbi gazdasági pezsgés megrekedt, megkezdődött az elvándorlás és a lecsúszás. A közlekedési hálózat (közút, vasút) megritkult.

A határ megvonásánál nem vették figyelembe a települések vonzáskörzetét, aminek következtében egyes régiók központ nélkül maradtak. Ennek a helyzetnek az orvoslására 1920-45 között nem került tudatosan sor. Az 1945-90 közötti helyzetet nehéz rekonstruálni. A 2018-as helyzetet egy szellemes módszerrel sikerült láttatni.

Megvizsgálták, milyen gyakran telefonáltak egyes települések lakói egymás között s ennek alapján rajzolódtak ki a vonzáskörzetek. Ahol korábban sem létezett kapcsolat, ma sincs.

Koleszár Krisztián (Észak-Magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi, Vízügyi felügyelőség) Bódvaszilas képviselő-testületének működését ismertette 1920-38 között. A település határfalu lett. Járási székhelyként, Torna város helyébe lépett. Főszolgabíró, körjegyzőség és csendőrség kezdett működni az egykor sáros faluban. Gyógyszertár, orvos, iparos műhelyek, vásárok létesültek, települtek. Az önkormányzat olyan kérdésekkel foglalkozott, hogy a falu bikáját évente le kell váltani. De komolyabb kihívásokkal is szembe kellett néznie. A katonaállítással, a Csehszlovákiából kitelepítettek befogadásával, a rokkantak ellátásával...

Dr. Bodnár Mónika (Herman Ottó Múzeum, Miskolc) Trianon hatását vizsgálta a népeletre és a népi kultúrára. 1920-24 között Sopron és Somoskő Magyarország része maradt, illetve visszatért.

Több helyütt az előjárók tenni próbáltak az ellen, hogy településüket elcsatolják. Tornajfalun pld. a plébános. Füzéren a falu bíróját ezért deresre húzták és agyonverték. A határ megvonása érintette a közigazgatási és egyházmegyei határokat.

Szepsi a határon túlra került, nem lehetett oda vásárra járni. Elérhetetlenné váltak a piacok és búcsújáró helyek is. A házasodási szokásokra is hatással volt a határ. A szokott települések, ahonnan korábban párt választottak, idegen országba kerültek. Külön, fontos gazdasági tevékenységet jelentett a csempészkedés. Erről még népballada is született.

Majd a menekültek befogadása is komoly kihívást jelentett. Trianon a táplálkozási szokásokra is hatást gyakorolt. Az elcsatolt részeken megjelent a knédli és a páránfőtt. A nők öltözete egyes vidékeken fekete lett, ezzel is kimutatták gyászukat.

Hadobás Sándor (Bányásztörténeti Múzeum, Rudabánya) a Kanyapta-medence településeit tekintette át a magyar nemzeti kultúra szempontjából. E 100 km²-nyi területen 15 település található. A helynevek ugyan szláv eredetűek, de gazdag magyar kulturális emlékekkel rendelkeznek. Települtek ide németek, lengyelek, szlovákok, ruszinok, de azok idővel elmagyarosodtak. A települések ma is magyar többségűek.

A vidék mocsaras jellegű volt. Megtermett a nád és sás. De a múlt század 50-60-as éveiben lecsapolták, hogy ma már a réti csíkot itt alig ismerik, melyet savanyítva szállítottak a piacokra. Az előadó földbirtokosokat, jeles személyeket, építészeti emlékeket mutatott be.

Merényi József (Miskolc) népi iparművész, fafaragó és okl. mérnök arra tett kísérletet, hogy hogyan kellene megszerveznünk társadalmunkat a közjó elérésének céljából.

Szabó-Sári Anikó (Herman Ottó Múzeum) előadásában a Magyar Hiszekegy megzenésítésének történetével foglalkozott. Kutatásai szerint, a költemény szerzője, Sziklay Szeréna Rozsnyón

született, és Jánokon nőtt fel. A közkeletű véleménnyel ellentétben, verse már 1920 márciusában létezett. A pályázatra annak első három sorát küldte be férje buzdítására és megnyerte azt. Tehát nem utólag bővítette. Ezután nemsokára pályázatot hirdettek annak megzenésítésére. 316 munka érkezett be. A zsűri tízet választott ki. 1921. május 21-én, a meghívott társadalmi zsűri szavazására a budapesti Zeneakadémián került sor Horthy Miklós és József főherceg jelenlétében. 276 személyt hívtak meg, de csak 139 szavazatot adtak le. A közönségnek az 1-es, 5-ös és 8-as sz. mű tetszett a legjobban. A kritika felrótta, hogy a vegyeskar hamisan énekelt. A 8-as győzött, melynek szerzője Szabados Béla zeneakadémiai tanár lett.

Mihályi Molnár László (Szepesi) tanár, aki a kétnapos rendezvény házigazdája volt, Trianon egy évszázados árnyékáról beszélt a Felvidéken. Megemléktette a visszasságokat és atrocitásokat, melyek értek bennünket. Minden közösség számára az önismeret történelmi tisztánlátás forrása. Helyes felismeréseket, hasznos tapasztalatokat szerezzünk megmaradásunk és gyarapodásunk érdekében.

Tirpák László és Mihályi Molnár László

Meister Évaló

Hazugságra nem lehet jövőt, családot, országot építeni. A lecsonkolt Magyarországot behódolásra vagy pusztulásra ítélték. Sem 1920-ben, sem 1945-ben ez nem történt meg. “Nekünk csak két erőforrásunk maradt: önbecsülésünk helyreállítása és a jó Isten kegyelme.”

A konferencia alkalmával egy értékes fényképgyűjteményt is megtekinthettek a résztvevők, mely Dr. Bodnár Mónika néprajzos-muzeológus segítségével került a Herman Ottó Múzeum birtokába Veress József, kassai tanár hagyatékából. Ezt állandó kiállítássá kívánják fejleszteni. A nap folyamán fellépett **Meister Éva** színművész Trianoni harangok c. zenés verses összeállításával.

Az elhangzott előadásokat kötetben is kiadják.

Balassa Zoltán/Felvidék.ma, 2021.11.16.

A szerző felvételei

Amikor a tót atyafiak is Magyarhonért harcoltak

A budaméri ütközet 1848. december 11-én

Miután I. Ferenc József trónra lépett, 1848. december 14–16-án indult meg a herceg Alfred zu Windisch-Grätz tábornagy vezette császári-királyi hadsereg Magyarország elleni koncentrikus támadása, amelynek nyitányát jelentette felső-magyarországi betörésük. A betolakodókat Kassánál szándékoztak megállítani a magyar csapatok, de a százhetvenhárom esztendővel ezelőtti budaméri ütközetet elveszítették.

1848. december 6-án elsőként – Galíciából a Duklai-hágónál – tört be Magyarországra gróf Franz Schlik von Bassano und Weisskirchen altábornagy hadteste, hogy Kassa elfoglalása után Pest-Buda ellen vonuljon. December 9-én Eperjesre masíroztak be a félszemű generális katonái, majd december 11-én, hétfőn ért Kassa alá a 8385 főt és 27 löveget számláló császári hadtest. Itt akarta útját állni a sebtében összeszedett 9000, alig felfegyverzett, puskaport sem szagolt nemzetőr és honvéd élén a 7. kassa–eperjesi hadmegye parancsnoka, cselfalvi Pulszky Sándor ezredes, aki csapatait Budamérnél állította harcrendbe a Tarca és a Hernád között. A magyar oldalon a reguláris erőket pár, rosszul felfegyverzett honvédzászlóalj (azonban a sárospataki 42. honvédzászlóaljnak még puskája sem volt) és egy lengyel ulánusszázad jelentette. A Kassán szervezett 3 fontos üteg parancsnoka, a lengyel Teofil Lapiński hadnagy – később százados – visszaemlékezésében szemléletes képet festett a magyar sereg arcútaráról:

Schlik segédtszjtje társaságában. Joseph Heicke festménye 1852-ből (forrás: Wikipedia)

„A szlovák és a magyar önkéntesek között akkor is könnyen felfedezhető volt a különbség, ha nem hallottuk, milyen nyelven beszélnek. A magyarok külsőre tápláltabbak, izmosabbak voltak, fegyverzetük és ruházatuk is jobb, szalonában, borban és dohányban nem szenvedtek hiányt, harciasabban festettek, és áthatotta őket az ellenség gyűlölete. A szlovákok kinézetre véznábbak voltak, s ellátásuk is szerényebbnek bizonyult, de magyar hazájukhoz szenvedélyesen és őszintén ragaszkodtak, s ugyanolyan áldozatkészség fűtötte őket, mint a magyarokat.”

Amikor Budamér déli részén a császáriak rábukkantak a magyar harcrendre, Schlik kíséretével csapatai elé lovagolt. Ez tűnt fel az Újházy grófok kastélya mellett tüzelőállásba vonult honvéd ütegnek, amely rögvest tüzet nyitott, ám a lövedékek a galíciai 10. Mazucchelli-sorgyalogezred III. zászlóaljának bakái közé csapódtak. Többen megsebesültek, köztük a zászlóalj parancsnoka, Alois Zimburg Edler von Reinerz őrnagy is.

Délelőtt 11 óra tájt tizenöt magyar löveg tüze vezette be az ütközetet, azonban a császáriak hamar fölénybe kerültek. Tüzérségük működésbe lépett, mire az újonc magyar sereg zavarba jött és elsőként a gróf Török Miklós nemzetőr őrnagy parancsnoksága alatti Abaúj–Sáros–Torna vármegyei nemzetőr lovasosztály futott meg. (Török őrnagy aztán 1849 januárjában átment a császári oldalra, ahol Schlik segédtsíztjeként működött) A császári hadigépezet olajozottan működött, Schlik gyalogsága úgy vonult előre, mintha csak a gyakorlótéren lett volna. A felsőmagyarországi csapatok nem bírták a nyomást és a futásban kerestek menedéket. Legtovább a magyar balszárny tartott ki, miközben a jobbszárny bekerítésére a császári lovasság kapott parancsot, de az eső áztatta talaj és pár magyar kötelék ellenállása miatt üldözésük lelassult, miközben a menekülők Kassa felé hátrálhattak. Schlik arra számított, hogy a Hernád völgyébe küldött Fiedler-dandár jókor éri el a kassai postautat, de ez egyre késlekedett.

A rendezetlenné váló visszavonulást és a kulcsfontosságú Hernád-híd fedezésére a folyó jobb partján néhány ágyú támogatásával a lőcsei 19. honvédszászlóalj, a Miskolc felé visszavonuló tüzérség és lőszeroszlop biztosítására a Władisław Tchórnicki őrnagy – később alezredes és a magyar katonai érdemjel 3. osztályának tulajdonosa – parancsnoksága alatti, gyalogos ulánuszázad és a kassai 20. honvédszászlóalj néhány legénye maradt vissza. Délután 2 órakor Schlik zöme és a Fiedler-dandár a Kassa előtti Hernád-hídnál egyesült, s egy órával később indította előre gyalogságát a város ellen. A császári lovasság egy része folytatta a menekülők üldözését. Horatius Edler von Concorreggio őrnagy parancsnoksága alatt az 1. Császár-könnyűlovasezred 1. őrnagyi osztálya a miskolci országúton haladva 100 embert fogott el és zsákmányolt egy lőporos szekeret. A hidegvérű lengyelek ezen országút mentén, a Kassától egy óra járásra lévő bárcái kocsmánál várták be a svalizsére két szakasznyi elővédjét. Thórnicki őrnagy parancsba adta embereinek, hogy az ellenséges könnyűlovak lovait vegyék célba, és csak közvetlen közelről, mintegy 20 lépés távolságból süssék el fegyvereiket. A 20. honvédszászlóalj honvédeként két bajtársával együtt szentkirályszabadjai Karsa Ferenc őrmester – később hadnagy – is ott volt Bárcánál, aki a következőkben emlékezett vissza a 84 lengyel esztelenségig menő bátorságára: „Fegyvereink lövéshez készen, bal marokba fektetve, mereven néztünk a vágató ellenségre. A lovasság nem mert az országúton, előtte kőfalként tömören álló gyalogságnak rohanni (...) balra kanyarodással az országútról a rétre lefordult, hogy megkerülje a lengyeleket. E[z] meg végveszedelműkké vált.

Ugyanis, amint a felázott rétségre levágtatnak, lovaik csürkön felül süppedvén, megcsendesednek (...) [A lengyel század] a már alig 20–25 lépés távolságra evickélő svalizsérekre öldöklő

tüzet adott. A sortűz eredménye volt: Concorreggio és (...) egy kapitány és 6 ember halála, 8–9 ló, [Giuseppe] Scudier tábornoki őrnagy [helyesen: százados, Schlik vezérkari főnöke] elbukott lova alá szorulva, foglyul esett.

A váratlan golyózapor összekeverte és visszavonulásra készítette a lovasságot, amikor pedig az országútra felkapaszkodtak és Kassa felé visszavágtak, a töltésen keresztül álló lengyel csapat tűzébe kerültek, s ez a második sortűz még több emberükbe került. (...) 30 emberre és lóra mondták a bárcai emberek az elhulltak számát.” A lengyelek két sortűze 18 svalizsérrel – köztük parancsnokukkal is – végzett, mire a támadók megfordultak és visszavágtak Kassa felé, a magyar visszavonulás pedig folytatódott Szina irányába.

Az ütközetben a magyarok vesztesége 230 halott és sebesült, valamint 250 fogságba esett volt, miközben a császáriak véres vesztesége 147 katonát jelentett.

Schlik óvatosan közeledett Kassára, mert úgy vélte, a városban kemény utcai harcok várnak katonáira. Breit József hadtörténeti munkája szerint „a kassai nagy torony órája éppen 6-ot ütött s ekkor a torony tetején az önkéntes megadás jeléül a fehér zászló is láthatóvá lett, minek folytán Schlick puskalövés helyett, harsány zeneszó mellett vonult be hadteste élén Felső-Magyarország fővárosába.” A „félszemű róka” – aki a későbbiek során bizonyította, hogy fél szemével többet lát, mint Windisch-Grätz tábornokainak többsége – 60 ezer forint hadisarcot vetett ki Kassára, ahol december 26-ig maradt, hogy a további hadműveletekhez bevárja az erősítéseket és a környező vármegyéket meghódoltassa.

A Közlöny december 19-i száma szerint Bárcánál „a lengyelek bámulatos vitézséget tanúsítanak, ezeknek köszönhető, hogy az ágyúk, egy felfordulton kívül, az üldöző svalizsérok által el nem foglaltak, sőt bevárván ezek egy kocsmánál a lovasokat, közölök többet lelőttek, egy őrnagy el is ejtetett.” A Pesti Hírlap is elismerően írt a lengyelek csodálatra méltó helytállásáról: „első helyen kell említenünk a hazánk védelmében rettenthetetlen vitézséggel harcoló lengyel csapatot, mely (...) magának a szétvert sereg hátrálásánál rettenthetetlen elszánt fedezésével örök dicsőséget vívott ki, s nemzetünk hálájára a legnagyobb igénnyel bír.” A hála látható jelét azonban jóval később, 1849. május 31-én kapták meg a lengyelek, amikor Görgei Artúr hadügyminiszter az alábbiakat határozta el: „A lengyel légió 1-ső dzsidas osztálya azon hősi és eredményes magaviseletéért, melyet a múlt évi december 11-i kassai és bárcai ütközetekben, részint a nemzet ott vívott serege ágyúinak megmentése, részint az ez által szerzett nagy fontosságú következménye által tanúsított, zászlója – a hálás magyar nemzet nevében a katonai vitézség harmadik osztályával feldíszítettett.”

Babucs Zoltán, hadtörténész/Felvidék.ma, 2021.12.11.

Kövesdi Károly felvidéki író Magyar Örökség-díjjal méltatták

A Magyar Tudományos Akadémia dísztermében tartott hagyományos díjátadó ünnepségen kórus és karnagy, író és lelkipásztor, katonatérképész és hangszerkészítő neve és teljesítménye került be ma a „Magyarság Láthatatlan Szellemi Múzeumába”, gyarapítva azoknak a sorát, akiknek munkásságát Magyar Örökség-díjjal ismerték el az elmúlt negyedszázadban.

1995-ben döntött a Magyarországért Alapítvány kuratóriuma ennek a díjnak létrehozásáról, felkérve egy köztiszteletben álló személyekből alakított jeles bizottságot, hogy a beérkezett javaslatokból válasszák ki a kitüntetésre legméltóbbakat. A bizottság megfelelt a nem könnyű elvárásnak, hogy a magyar kultúra és tudomány múltbeli és jelenkori kiválóságaiból a kevésbé ismertek nagyszerű teljesítményeit is reflektorfénybe állítsa – erre bizonyíték az a közel 700 név, amelyet az Aranykönyv őriz.

Kövesdi Károly felvidéki író, költő közírói szolgálatával érdemelte ki a kitüntetést. A laudációt **Duray Miklós** író, politikus írta.

További díjazottak: **Pál Feri** atya lélekpásztorlása, laudátor: dr. Takács József neurobiológus, a Bírálóbizottság tagja, **Vitéz Somogyi Endre** altábornagy katonaföldrajza, laudátor: Siposné prof. dr. Kecskeméthy Klára ezredes, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem professzora, **Novotny Antal** hangszerkészítő munkássága, laudátor: Makovecz Pál, a Makovecz Imre Alapítvány kuratóriumának elnöke, **Jánosi Zoltán** és a MAGYAR NAPLÓ irodalmunkat gazdagító teljesítménye, laudátor: Deák Ernő, a Bécsi Napló főszerkesztője, **Gudor Kund** Botond gyulafehérvári történész, református lelkész, esperes közösség-védelmező szolgálata, Laudátor: Kőrösi Viktor Dávid, kolozsvári magyar konzul.

Kövesdi Károly és Duray Miklós

Duray Miklós: Életművet ajánlunk az eljövendő korosztálynak – Kövesdi Károly a Magyar Örökség része

Az örökség a jövőnek szól, aminek a múlt, vagy a mindenkori jelen nélkül nincs értelme, hiszen minden elmúlt, jelenkori vagy eljövendő az időfüggvény rendszerében zajlik – nem hagyva figyelmen kívül a jelenkori értékeket és azt az értékrendszert, hatalmi rendszert, jogrendszert, amiről és amiben az örökül hagyás megvalósul. Igaz, lehet mindezt figyelmen kívül hagyni, de lehet, hogy így nincs örökség, vagy talán nincs is értelme, tán nem is lehetséges.

Széchenyi, amikor felajánlotta egyévi jövedelmét a Magyar Tudományos Akadémia megalapítására, tette ezt a jövő számára, de a múltja, azaz a család gazdasági ereje és ilyen irányú értékrendi elkötelezettsége nélkül, felajánlása csak üres javaslat maradt volna. Felajánlását azért tette meg, mert tudta, mire hagyatkozhat. A múlt volt a jövőndő letétje.

Kövesdi Károly évtizedek óta építi életművét, szellemi, gondolati, gondolkodásmódi művét, amit tavaly (2020-ban) Európa-éremmel ismertek el, elhelyezve gondolatvilágát, szemléletét térségünk, Kelet-Közép-Európa hagyományos, zsidó-kereszt/ty/ény, nemzetileg elkötelezett és a térségünkben élők sorsa iránt gondot viselő szellemiség rétegsorában.

Ebbe a magatartásba, gondolkodásmódba beleszületni nem lehet, de lehet beleszületni egy értékrendi erőterbe, ami meghatározza a közvetlen környezetünk szemléletét, vagy a nagy tájegységben élők viszonyulását a társadalomhoz, a múlthoz és a jövőhöz. Ez megadatott neki, mert Palócföldön született, ahol ez az érték oly mély gyökerű, hogy az odatelepültek is legkésőbb két nemzedék során hozzá hasonulnak, vagy hasonultak, hacsak nem a rombolás szándékával jöttek – ez számomra családi tapasztalat. Kövesdi Károly örökül hagyásra javasolt életművének értékét, súlyát mérni tehát ezen a ponton és szempont szerint illő vagy érdemes, de óvjuk a mérleget, mert a teher alatt megroppanhat. Ha a világhálón olvassuk hosszabb, rövidebb vagy akár kurta életrajzi adatait, szinte mindenütt megemlítik, hogy költő, publicista, író, újságíró, műfordító. Csakhogy sehol sem arra helyezik a hangsúlyt, hogy gondolkodó ember. Műfajokat akasztanak a nyakába. Viszont gondolkodni műfaj nélkül kell. A gondolat kifejezésének módja, kerete, eszköz kérdése, amit egyesek műfajnak neveznek, mások megszólalásmódnak, a közösség pedig megszólításnak.

Kövesdi Károly közíró – határozza meg az Örökség Bizottság. Ebben az esetben ez nem a kifejezési mód műfaji meghatározása, hanem a tollforgatónak, pontosabban a gondolatközlőnek a véleményével megcélzott közeghez való kapcsolódása. Gondolatait, véleményét, érthetően a köz tudomására hozza, az ő általa is alkotott közösség tudomására. Ezt a törekvését értékelte ezúttal a Magyar Örökség és Európa Egyesület.

Kérdés, hogy az elszakított magyarok esetében az örökség a múlt idézete-e vagy a jövőnek hagyományozott örökség?

A kérdésfelvetéssel kapcsolatban idézzünk Kövesdi Károly egyik verséből:

„...Erdő alatt temető, mellette kis falu,
a völgyben tégl- és vályogfalú
maroknyi ház kuporog, míg a szorgos
sír-sereg a hegynek kaptat,
indul az égbe, pedig a csontok
az ember-gyökerek lefelé kaparnak.
Irtóztató a kozmosz hidege,
a humusz – melyből vétettek – meleg,
egymásra rakódva nyomulnak a mélybe,
hol tompán felzúg az egykori ének,
tebened bízunk elejétől fogva,
most tátott szájak rozsdás
orgonasíp-sora, beléjük föld omol,
legyen meg a te akaratod.

Se jószág se termés, üres a hombár,
a távozót nem sorvasztja immár
a honvágy, hisz itt már semmi
sem az övé, csak a múlt megvakult
foncsora, anyóka nem ül a padon,
a korhadt tetőgerendán menyét oson.
Még él apóka, de neve már a kövön,
a múlt a jövőnek így köszön,
s száján a történelem felköhög.”

(elejétől a végéig, a reformáció évfordulóján)

Kövesdi Károly azt sugallja: van mit örökölni hagyni.

Egy nemrég megjelent írásában Szabó Dezsőre utal: minden magyar felelős minden magyarért. Azt ugyan nem mondja ki, hogy nem minden magyarnak van utódlója, de ke-servesen felsorolja, hogy mit kellene tennünk a javulásért. Mindenesetre, a nemzetet érték-nek kellene tekinteni és nem koloncnak – leg-alábbis a Felvidék vonatkozásában ez a hely-zet. Majd tovább sorolja a veszélyeket: széteső közhálózat, munkahelyhiány, a magyarlakta vidéket elkerülő köztámogatások, a szabadpiac farkastörvényei által sújtott mezőgazdaság, kiürülő templomok, bölcsődék, óvodák és iskolák, népességfogyás, elköltözés. Végül megállapítja: ez a felvidéki magyar valóság.

Kövesdi Károly eddigi életműve öröklésre ítéltetett. A kérdés az: lesz-e elegendő örökös?

Cservenka Judit, Felvidék.ma, 2021.12.18.